

Byla C-442/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. rugsėjo 21 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Amtsgericht Nürnberg (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. rugsėjo 11 d.

Ieškovė:

Flightright GmbH

Atsakovė:

Ryanair Designated Activity Company

Amtsgericht Nürnberg (Niurnbergo apylinkės teismas)

<...>

Byloje

Flightright GmbH,

<...> Potsdamas

ieškovė,

<...>

prieš

Ryanair Designated Activity Company, <...> Dublinas, Airija,

atsakovę,

<...> (**orig. p. 2**)

dėl reikalavimo

Amtsgericht Nürnberg <...> 2020 m. rugsėjo 11 d. <...> priėmė šią

nutartį:

I. Sustabdyti bylos nagrinėjimą.

II. Pagal Europos Sąjungos sutarties 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos klausimus dėl 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, 5 straipsnio 3 dalies išaiškinimo:

a) Ar profesinės sąjungos organizuotas skrydį vykdančio oro vežėjo darbuotojų streikas laikomas „ypatinga aplinkybe“, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 5 straipsnio 3 dalį?

b) Ar turi reikšmės tai, ar streikuojama dėl darbuotojų reikalavimų, kurių anksčiau darbuotojai ir skrydį vykdančias oro vežėjas nebuvo įteisinę sutartimi?

c) Ar turi reikšmės tai, ar konkretų streiką lėmė tam tikras skrydį vykdančio oro vežėjo elgesys derybų su profesine sąjunga metu? (**orig. p. 3**)

Motyvai

- 1 I. <...> (Bylos nagrinėjimo sustabdymas)
- 2 Sprendimas byloje, kuris negali būti peržiūrėtas įprasta apeliacine tvarka <...>, priklauso nuo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo atsakant į rezoliucinėje dalyje suformuluotus prejudicinius klausimus.
- 2 II. Ginčo dalyko aprašymas
- 3 Ieškovė iš atsakovės reikalauja 500,00 EUR dydžio kompensacijos.

- 4 Keleiviai <...>, kurie perleido savo reikalavimų teisę ieškovei, turėjo patvirtintą rezervavimą skrydžiui Nr. FR5420 iš Niurnbergo (NUE) į Krokuvą (KRK), kuri turėjo vykti atsakovė ir kurios orlaivis turėjo pakilti iš Niurnbergo 2018 m. rugpjūčio 10 d. 14.45 val. (vietos laiku) ir nusileisti Krokuvoje tą pačią dieną 16.15 val. (vietos laiku). Skrydis buvo atšauktas. Atšaukimas buvo grindžiamas atsakovės pilotų 2018 m. rugpjūčio 10 d. streiku.
- 5 Atsakovė vykdė kolektyvines derybas su pilotų asociacijos *Cockpit* (toliau – *Cockpit*) profesine sąjunga, be kita ko, dėl bendrosios ir kolektyvinės sutarties sudarymo. Derybos vyko jau nuo 2017 m. gruodžio mėn. Profesinė sąjunga siekė, kad atlyginimai būtų padidinti 42 proc. Atsakovė sutiko padidinti tik 20 proc. ir nuo 2018 m. pradžios iš tikrųjų mokėjo padidintus atlyginimus. Atsakovė dar 2018 m. rugpjūčio 3 d. pateikė *Cockpit* patobulintą pasiūlymą, dėl kurio dar nebuvo įvykusios derybos. 2018 m. rugpjūčio 8 d. *Cockpit* paragino pilotus surengti streiką. (**orig. p. 4**)
- 6 Dėl streiko 2018 m. rugpjūčio 10 d. buvo atšaukti skrydžiai Vokietijoje ir kitose šalyse. Likę skrydžiai buvo vykdomi pertvarkius skrydžių tvarkaraštį ir pasitelkus kitus pilotus. Streikas prieš atsakovę taip pat vyko Airijoje, Belgijoje, Švedijoje ir Nyderlanduose.
- 7 Taikomos Sąjungos teisės nuostatos
- 8 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL 2000/C-364/01)
- 9 12 straipsnis („Susirinkimų ir asociacijų laisvė“) suformuluotas taip:
- 10 „1. Kiekvienas turi teisę laisvai rinktis į taikius susirinkimus, taip pat laisvę jungtis kartu su kitais į visų lygių asociacijas, ypač politinėje, profesinėje ir pilietinėje srityse, įskaitant teisę steigti profesines sąjungas ir stoti į jas ginti savo interesų. <...>“
- 11 28 straipsnis („Teisė į kolektyvines derybas ir kolektyvinių veiksmų teisė“) suformuluotas taip:
- 12 „Darbuotojai ir darbdaviai arba atitinkamos jų organizacijos pagal Sąjungos teisę ir nacionalinius [nacionalinės] teisės aktus bei praktiką turi teisę derėtis ir atitinkamu lygiu sudaryti kolektyvinius susitarimus, o interesų konflikto atveju imtis kolektyvinių veiksmų, įskaitant streikus, savo interesams apginti.“
- 13 Europos socialinė chartija (SEV 35, 1961 10 18) (**orig. p. 5**)
- 14 I dalies 6 punkte nustatyta:
- 15 „Visi darbuotojai ir darbdaviai turi teisę į kolektyvines derybas.“
- 16 II dalies 6 straipsnyje („Teisė į kolektyvines derybas“) nustatyta:

17 „Siekdamos užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinta teisė į kolektyvines derybas, Šalys įsipareigoja: <...>

Ir pripažįsta:

18 4. Darbuotojų ir darbdavių teisę veikti kolektyviai kilus interesų konfliktams, taip pat teisę streikuoti, laikantis įsipareigojimų pagal anksčiau sudarytas kolektyvines sutartis.“

19 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004

20 14 konstatuojamoji dalis išdėstyta taip:

21 „Kaip ir pagal Monrealio konvenciją, skrydžius vykdančių oro vežėjų prievolės turėtų būti ribojamos arba jiems turėtų būti taikomos išimtys tais atvejais, kai įvykio priežastis yra ypatingos aplinkybės, kurių nebūtų buvę galima išvengti net ir imantis visų pagrįstų priemonių. Tokios aplinkybės gali susidaryti pirmiausia šiais atvejais: dėl politinio nestabilumo, meteorologinių sąlygų, neleidžiančių vykdyti atitinkamo skrydžio, pavojaus saugumui, netikėtai atsiradusių skrydžių saugos trūkumų ir streikų, turinčių įtakos skrydį vykdančio oro vežėjo veiklos vykdymui.“ (orig. p. 6)

22 5 straipsnis („Skrydžių atšaukimas“) suformuluotas taip:

23 „1. Atšaukus skrydį <...>

24 c) atitinkami keleiviai turi teisę į kompensaciją, kurią skrydį vykdančio oro vežėjas išmoka pagal 7 straipsnį, <...>

25 3. Skrydį vykdančio oro vežėjas neprivalo mokėti kompensacijos pagal 7 straipsnį, jei gali įrodyti, kad skrydis buvo atšauktas dėl ypatingų aplinkybių, kurių nebūtų buvę galima išvengti net ir imantis visų pagrįstų priemonių.“

26 7 straipsnis („Teisė į kompensaciją“) suformuluotas taip:

27 „1. Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, keleiviai gauna tokio dydžio kompensaciją:

28 a) 250 eurų visų 1500 kilometrų ar mažesnio atstumo skrydžių atveju <...>“

29 Su prejudiciniais klausimais susijusi nacionalinė jurisprudencija

30 *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas) 2012 m. rugpjūčio 21 d. sprendime (bylos Nr. X ZR 138/11) nurodė (santrauka):

31 „1. Vykstant ginčui dėl kolektyvinės sutarties išreikštas profesinės sąjungos raginimas oro vežėjo pilotams streikuoti gali lemti ypatingas aplinkybes, kaip jos suprantamos pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 5 straipsnio 3 dalį.

- 32 2. Tokiu atveju oro transporto bendrovė neprivalo mokėti kompensacijų už atšauktus skrydžius, (**orig. p. 7**) kurių ji atsisako siekdama priderinti skrydžių tvarkaraštį prie numatomų raginimo streikuoti padarinių.“
- 33 *Bundesgerichtshof* savo sprendimą, be kita ko, grindė šiais motyvais (25 ir 26 punktai):
- 34 „Atsakovė nepraranda galimybės remtis ypatingomis aplinkybėmis dėl to, kad ji galėjo valdyti situaciją.
- 35 Paprastai negali būti daroma prielaida, kad situacija vykstant ginčui dėl kolektyvinės sutarties yra valdoma ir todėl nėra laikytina ypatinga aplinkybe. Sprendimas surengti streiką priimamas darbuotojų, naudojančių turimą kolektyvinių derybų laisvę, o tai nepatenka į skrydį vykdančio oro vežėjo veiklą. Tai reiškia, kad oro vežėjas paprastai neturi teisiškai reikšmingos įtakos net ir saviems darbuotojams sprendžiant, ar streikuoti. Negalima pritarti argumentui, kad skrydį vykdančio oro vežėjas vidinio bendrovės streiko atveju turi galimybę patenkinti reikalavimus ir taip išvengti streiko. Tai reikštų, kad iš oro vežėjo reikalaujama atsisakyti savo pagal Sąjungos teisę saugomos asociacijų laisvės ir darbo ginče nuo pat pradžių prisiimti pralaimėjusiojo vaidmenį. Toks reikalavimas oro vežėjui būtų nepagrįstas ir ilgainiui netenkintų keleivių interesų.“
- 36 Šalių teisinė nuomonė
- 37 Ieškovė mano, kad savų keleivių salono įgulos narių streikas nėra „ypatinga aplinkybė“, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 5 straipsnio 3 dalį. Jos nuomone, per visas kolektyvines derybas reikia tikėtis streikų, taigi ir skrydžių atšaukimo: tai tipinis įvykis, (**orig. p. 8**) kurį galima numatyti vykdant bendrovės veiklą, o ne išskirtinis įvykis.
- 38 Atsakovė mano, kad profesinės sąjungos streikas yra ypatinga aplinkybė, neatsižvelgiant į tai, ar streikuotojai yra, ar nėra skrydį vykdančio oro vežėjo darbuotojai. Reglamente (EB) Nr. 261/2004 net nedaroma skirtumo pagal tai, ar tai yra darbuotojų, ar trečiųjų šalių streikas.
- 39 Nacionalinių teismų sprendimai
- 40 Atsižvelgiant į 2018 m. balandžio 17 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą (C-195/17), pagal kurį keleivio teisė į kompensaciją kaip tik neturi būti priklausoma nuo streiko teisėtumo pagal taikytinus nacionalinės socialinės teisės aktus, o „ypatingomis aplinkybėmis“, kaip jos suprantamos pagal Reglamento Nr. 261/2004 5 straipsnio 3 dalį, gali būti laikomi tik tie įvykiai, kurie dėl savo pobūdžio ar atsiradimo priežasčių nėra būdingi įprastai atitinkamo oro vežėjo veiklai ir kurių jis realiai negali kontroliuoti, daugelyje nacionalinių sprendimų nukrypstant nuo pirmiau minėto *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, toliau – BGH) sprendimo nutariama, kad ypatingų aplinkybių nėra. Kaip pavyzdys pateikiama pridedama apibendrinamoji 2020 m. kovo 2 d. *LG Nürnberg-Fürth* (Niurnbergo ir Fjurto apygardos teismas) pastaba byloje

Nr. 16 S 1060/20). Apygardos teismas taip pat pritaria vyraujančiai jurisprudencijai šiuo klausimu.

- 41 Vis dėlto iš jurisprudencijos kol kas neaišku, ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismas profesinės sąjungos streiką vertins kaip „laukinį streiką“, ar kitaip, nes toks streikas, priešingai, nei „laukinis streikas“, yra saugomas pagal Europos teisę ir Pagrindinių teisių chartijos 12 straipsnio 1 dalį ir 28 straipsnį, todėl atitinkamai (**orig. p. 9**) aiškinant 2018 m. balandžio 17 d. sprendimą (C-195/17) šis sprendimas negali būti taikomas ir profesinės sąjungos organizuotam streikui. Europos socialinė chartijos 6 straipsnio 4 dalyje garantuojama teisė streikuoti, kaip matyti iš šios nuostatos įvadinio sakinio ir programinės nuostatos I dalies 6 punkte, taip pat susijusi su teise į – koordinuojamas – kolektyvines derybas. Aiškiai pripažįstama, jog turi būti užtikrinta, „kad teisė į kolektyvines derybas būtų įgyvendinama veiksmingai“. Taigi Europos Sąjungos Teisingumo Teismas galėtų, priešingai, nei preziumuojama 19–21 punktuose, daryti prielaidą, kad jo jurisprudencijos taikymas profesinių sąjungų organizuojamiems streikams reikštų Europos teisės pažeidimą, ir tokia išvada prireikus galėtų būti grindžiama Reglamento (EB) Nr. 261/2004 14 konstatuojamąja dalimi, kurioje streikas bendrąja prasme vadinamas „ypatinga aplinkybe“, bet visų pirma – bent jau galiausiai – būtų pažeista pagal Sąjungos teisę saugoma oro transporto bendrovės asociacijų laisvė.
- 42 Vis dėlto taip pat būtų galima laikyti diferencijuoto požiūrio, kuriuo remiantis turi būti atsižvelgiama į priežastį, dėl kurios surengtas streikas. Būtų galima laikyti nuomonės, kad turi būti daromas skirtumas atsižvelgiant į tai, ar streiku siekiama užkirsti kelią oro vežėjo priemonėms, kurios pablogintų esamą situaciją darbo teisės ar darbo sutarties požiūriu. Tokiu atveju streiką būtų paskatinę oro vežėjo (įmonės) veiksmai, taigi, streikas galėjo būti „valdomas“. Jei profesinė sąjunga vis dėlto reikalautų „daugiau“, nei buvo nustatyta pagal ankstesnes sąlygas, taigi paragintų streikuoti nesant jokios konkrečios oro vežėjo paskatos, būtų galima manyti, kad tai yra ypatinga aplinkybė. Kaip pavyzdys pateikiama (pridedama) 2019 m. lapkričio 29 d. *AG Nürnberg* nutartis byloje Nr. 240 C-6688/19, kurioje taip pat apibendrinama dabartinė jurisprudencija. (**orig. p. 10**)
- 43 **Proceso etapas**
- 44 Sprendimas byloje priklauso nuo atsakymo į prejudicinį klausimą: beje, jau gali būti priimamas sprendimas tiek dėl faktinių aplinkybių, tiek dėl teisės. [nurodomi paaškinimai] <...>
- 45 <...>